

100 lépés: de hová?

2005. június 09. 17:55

Utolsó módosítás: 2005. június 09. 18:32

Gyurcsány Ferenc száznapos programja kitűnően szolgálja a kormány kommunikációs céljait, ám hosszabb lélegzetű gazdasági-és szociálpolitikai intézkedési csomaghoz ennél többre van szükség - mutatott rá Csaba László közgazdász, a Közép-Európai Egyetem professzora a hvg.hu-nak adott interjújában.

Hvg. hu: 100 lépés előre, 200 hátra, egyhelyben járás, vagy tényleges haladás? Mi lehet Gyurcsány gazdasági és szociálpolitikai intézkedéssorozatának eddigi mérlege?

Csaba László: Mindig gyanakvással fogadom a rögtönzésre és egyedül a

kommunikálhatóságra építő megoldásokat. Általános tapasztalat, hogy a gazdaságban komolyabb eredményeket csak átfogó programmal és rendszerszerű közelítéssel lehet elérni. A konkrét feladatok és nehézségek száma végtelen, a kormányzatban ülők ideje, tudása, energiája pedig véges. Nem véletlen, hogy az elmúlt ötven év sikerei a napi erőviszonyokon túlmutató, távlatos elképzelésekből születtek, gondoljunk csak az egységes európai piac, az euró, vagy éppen a szovjet birodalmat összeroppantó csillagháborús programra.

Ma már a száz lépés programjának fele nyilvánosságra került. Szemmel láthatóan Gyurcsány nem vállalkozik sem az érdek- és lobbicsoportok kényes egyensúlyának megbontására, sem a hosszabb távon érzékelhető megoldások fölvilágítására. Inkább az azonnal kommunikálható, mindenki számára közérthető intézkedéseket preferálja. Kétségtelen, hogy kormány – három év késéssel – visszaszerezte a közbeszéd tematizálásának lehetőségét, teniszhasznalattal élve, az adogatást az ellenzéktől.

Ez politikai szempontokat figyelembe véve, főleg választási időszakban, fontos lehet, ámde nem az a gazdaság szempontjából. A gyes melletti munkavállalás, vagy éppenséggel a panellakások ablakának szakszerű szigetelése nemigen hozhat sokat a nemzetgazdaság konyhájára: a tervbe vett egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás (EKHO) bevezetésétől például 2,5-3 milliárd forint bevételt várnak, miközben a mentőautók cseréje egymaga 4 milliárd forintba kerülne.

Kétségtelen előrelépés, hogy végre valóságos gondokról kezdenek beszélni kormányzati körökben, még ha ez inkább ötletbörzére hasonlít is. De nem látom a törekvést, hogy kormányoldalról a választási ciklusokon átívelő megoldásokat keressenek, és nem látom az ellenzék hajlandóságát sem, hogy keressék az együttműködést a kormányzattal. Holott a közterhek szintjével, a szennyvíztisztítással, az oktatással, a területfejlesztéssel, hogy csak néhány példát említsek, folyamatosan foglalkozni kell, akármelyik párt is nyeri 2006-ban a választásokat. Az adórendszer technikáinál – amit élénken vitatnak, adóreform bizottsággal vagy anélkül – fontosabb az a kérdés, hogy mekkora államot szeretnénk, milyen középtávú pályára állhatna a gazdaság, s ez milyen kereteket szabna a következő években a politikusi vágyak szárnyalásának. Az ugyanis sehová nem vezet, hogy 2002-ben a kiadási oldal növelése volt előtérben, most pedig merész újítással a bevételek elengedése a közbeszéd tárgya. Mintha az egyik nem lenne ugyanolyan káros, mint a másik. A gazdaság kifehéritése lassan és kis mértékben lehetséges de aligha lehet ezzel párhuzamosan a vállalkozásokat élénkíteni, a foglalkoztatást növelni, egyidejűleg nagyobb állami bevételre is szert tenni.

Hvg.hu: Egyáltalán, érdemes volt-e a kormányfőnek belevágnia programcsomagjába? Javított-e valamit az ország közérzetén?

Csaba László: Politikailag feltétlenül bejött a dolog, ugyanis mindenki a száz lépés adta keretben fogalmazza meg ötleteit, nem utolsósorban azért, mert a politikai erők az ügynevezett kisembert célozzák meg, és rájátszanak a közhangulat politika- és intellektualizmusellenes vonásaira. Szerintem kommunikációs szempontból jól van a dolog kitalálva, hiszen pincért és kismamát már mindenki látott, fizetési mérleget pedig nem.

A kormányzatban rájöttek, hogy a legjobb védekezés a támadás: mivel az ellenzék kommunikációja a permanens bírálaton alapszik, a kormányzat a „think positive” azaz „gondolkodj pozitívan” elvet igyekszik érvényesíteni, javító intézkedésekről beszél, még hozzá olyan nyelven, ami tíz emberből kilenc

számára érhető. Persze lehet, hogy a nemzetgazdaság fellendítése szempontjából mindez nem bír jelentőséggel, de a miniszterelnök dicséretes őszinteséggel már megválasztásakor megmondta: itt most választást kell nyerni, nem „szépségversenyt”.

Ugyanakkor a magyar demokrácia több mint másfél évszázados története arra utal, hogy kizárólag kommunikációval, valós problémamegoldás, vagy ahogy Sárközy Tamás nevezte, „kormányzástechnikai teljesítmény” híján nem lehet tartós sikert elérni. A magyar választók – éppen középutas és gazdaság-centrikus beállítódásuk miatt – elsősorban „bárkit, csak ezt ne” alapon döntenek, nem pedig valaki mellett teszik le a voksot. Másfelől viszont rendre olyan új közszereplőket keresnek, akik – várakozásaik szerint - a jövő gondjaira a korábban megismertnél jobb és mindenekelőtt gyakorlatibb megoldásokat, személyi alternatívát kínálnak. Így tértek vissza 1994-ben a partvonalra szorítottságból a szocialisták, és ezért tudott a jobboldal gyűjtőpártjává válva 1998-ban győzni a Fidesz. A választóknak jövőre már nem lesz lehetőségük egy új garnitúrát hatalomra juttatni: a szocialistáknak csak akkor lesz esélyük, ha a száz napos program ígéretes kezdetnek bizonyul, rácsafolva azokra a véleményekre, hogy csupán a felszínt kaparássza, és a bűvészmutatvány célja az átfogó, jól átgondolt stratégia hiányának leplezése.